

TEXT 1

William Shakespeare – Hamlet (úryvok)

Vystúpia DUCH a HAMLET.

HAMLET: Kam ma to vedieš? Hovor! Ďalej nejdem.

DUCH: Počúvaj!

HAMLET: Počúvam.

DUCH: Môj čas už vyprší, budem sa musieť vrátiť do sírnatých plameňov očistca.

HAMLET: Úbohý duch!

DUCH: Neľutuj ma a sústreď sa len na to, čo hovorím.

HAMLET: Som sústredený. Hovor.

DUCH: A si pripravený pomstiť ma?

HAMLET: Čože?

DUCH: Som duch tvojho otca.

Môj osud – v noci toto blúdenie,
vo dne pôst **v očistci**, kde **v plameňoch**
čakám, kým zhoria hriechy, čo som spáchal
zaživa. Keby som smel opísať
tajomstvá tohto svojho žalára,
najslabšie slovo môjho príbehu ti
rozdrví dušu, zmrazí mladú krv,
oči ti vyjdú z jamôk ako hviezdy
zo svojich sfér a vlasy sa ti hrôzou
rozstrapatia a zmenia na zježené
pichliače dikobraza. Nesmie však
tajomstvo večnosti vojsť do ľudského
ucha. Nuž, počúvaj ma počúvaj!
Ak si mal Hamlet svojho otca rád.

01

Ktorá z možností obsahuje pravdivé tvrdenie o diele Hamlet?

- A) Konflikt diela spočíva v Hamletovej túžbe potrestať neveru otcovej snúbenice.
- B) Dielo Hamlet je veršovaná epická skladba z prostredia anglickej kráľovskej rodiny.
- C) Dielo Hamlet je tragédia, v ktorej hlavná postava zomiera v súboj.
- D) Zápletka diela spočíva v sobáši švédskeho princa s Oféliou.

02

Z textu ukážky nevyplýva, že

- A) duch bol pred smrťou čestný a bezúhonný človek.
- B) Hamlet prejavuje Duchovi súcit.
- C) život v záhrobí je pre Ducha nepríjemnou skúsenosťou.
- D) duch sa prihovára Hamletovi v časovom strese.

03

Do ktorého literárneho obdobia patrí dielo W. Shakespeara Hamlet?

- A) staroveká literatúra
- B) stredoveká literatúra
- C) renesančná literatúra
- D) baroková literatúra

04

V ktorej z možností sú z hľadiska modálnosti/obsahu správne určené vety z prvej Hamletovej repliky?

- A) oznamovacia, zvolacia, rozkazovacia
- B) opytovacia, rozkazovacia, oznamovacia
- C) opytovacia, zvolacia, oznamovacia
- D) opytovacia, rozkazovacia, želacia

05

Môj čas už vyprší, budem sa musieť vrátiť do sírnatých plameňov očistca.

Aký druh súvetia predstavuje táto Duchova replika?

- A) priraďovacie, stupňovacie
- B) priraďovacie, odporovacie
- C) priraďovacie, zlučovacie
- D) podraďovacie s prívlastkovou vedľajšou vetou

06

- A) Vypíšte z replík Hamleta jedno osobné zámeno.
- B) Dajte ho do tvaru nominatívu.

07

Vypíšte z poslednej repliky Ducha v ukážke 1 jednu vokalizovanú predložku.

08

Podľa ktorého vzoru / Podľa akých vzorov sa skloňujú zvýraznené neživotné podstatné mená mužského rodu v ukážke 1?

09

**Nuž, počúvaj ma počúvaj!
Ak si mal Hamlet svojho otca rád.**

- A) Do zvýraznených viet záverečnej Duchovej repliky doplňte chýbajúce čiarky. Prepíšte celé vety do správnej podoby.
- B) Ktoré typy diakritických znamienok sú vo zvýraznených vetách použité?

10

Neľutuj ma a sústreď sa len na to, čo hovorím.
Z koľkých viet sa skladá uvedené súvetie?

11

Do ktorej časti vnútornej kompozície tragédie Hamlet patrí text ukážky 1?

- A) expozícia (úvod)
- B) kolízia (zápletká)
- C) kríza (zauzl'ovanie)
- D) peripetia (zvrät)

12

O ktorých častiach vonkajšej kompozície divadelnej hry hovoria tieto charakteristiky?

- A) Časť divadelnej hry, ktorá naznačuje zmenu prostredia, príp. času. Je oddelená prestávkou.
- B) Časť dejstva, v ktorom sa na javisku nezmení počet postáv.

13

Obsahuje text ukážky scénické (autorské) poznámky?

- A) áno
- B) nie

14

Shakespearove tragédie sú osnované na konfliktoch dobra a zla, ľudskosti a podlosti. Hrdinovia jeho diel sú silní jednotlivci, ktorí sa nevzdávajú svojich vznešených ideálov, hoci sa ich osud končí často tragicky.

Platí uvedené tvrdenie o dráme Hamlet?

- A) áno
- B) nie

15

Ambíciou mnohých mladých hercov je stvárniť postavu Hamleta v rovnomennej hre W. Shakespeara.

- A) ROLA / ROĽA. Ktorým z týchto slov by sme mohli v uvedenej vete nahradiť podčiarknuté podstatné meno?
B) Ide v prípade slov *rola* a *roľa* o synonymá, homonymá, antonymá alebo paronymá?

16

Ku ktorému literárnemu druhu zaradíme text úryvku Shakespeareovej tragédie Hamlet?

17

Pretransformujte text úryvku na prozaický text. Vytvorte v ňom pásmo rozprávača aj pásmo postáv.

TEXT 2

Hamleta napísal demokrat, vychádza z prezumpcie nevinny

Od smrti Williama Shakespeara síce uplynuli viac ako štyri storočia, ale jeho diela sú aktuálne aj dnes. Ako vnímal tento nadčasový a legendami opradený dramatik politiku? Ako si poradil s cenzúrou alžbetínskeho obdobia a prečo pomáhal ženskej emancipácii, vysvetľuje básnik a spisovateľ , jeho najznámejší slovenský prekladateľ.

S odstupom storočí sa stále viac špekuluje o Shakespeareovej identite, pohlaví, autorstve a dokonca aj o tom, či mu niekto pri písaní nepomáhal. Pochybujete aj vy?

Ja som nikdy nepochyboval o tom, že Shakespeare bol Shakespeare. Ten geniálny rukopis sa z hry na hru nemení, je taký istý. Keď sa človek zaoberá Shakespeareom ako prekladateľ, tak na to príde. Nech to bol ktokoľvek, bol jeden, to je isté. Nie že by tam nemohlo byť zúčastnených viac autorov. V tej dobe sa pojem autorstva chápal trochu ináč. Aj to, čomu dnes hovoríme dramatizácia či úprava, sa kedysi považovalo za autorstvo. Preto napríklad, keď Shakespeare upravoval po niekom zle napísané texty pre svoje divadlo, automaticky sa stával aj ich autorom. Dokonca stačilo, aby upravil len istú časť. V niektorých jeho hrách nájdeme aj menej zaujímavé pasáže, menej vtipné alebo menej hlboké postavy. Tie nemusel napísať priamo Shakespeare, ale jeho rukopis spoznáme vždy. Je to taký geniálny autor, akých je málo, a aj preto si nemôžeme myslieť, že existovalo sedem Shakespeareov.

Dá sa dnes zo shakespeareovskej poetiky a autorského rukopisu usúdiť, aký to bol človek?

Určite áno. Predovšetkým si myslím, že to bol človek, ktorý nebol „upchaný sám sebou“. To je metafora, ktorú používajú Česi, keď chcú označiť človeka, ktorý nevie hovoriť o nikom inom, len o sebe. Z takéhoto otroka monológu sa nikdy nemôže stať dobrý dramatik – nikdy totiž nedokáže napísať rôzne postavy a ich dialógy. Shakespeare taký nebol, bol veľkým pozorovateľom života. Mal v sebe pokoru. Nie tú predstieranú, akou sa radi vystatujú politici,

ale skutočnú. Napísal veľké množstvo postáv, ale o nijakej nemôžeme s istotou tvrdiť, že v nej zobrazil seba. On nemal potrebu písať hry o sebe. Pozoroval svet a písal o iných.

Naozaj podľa vás teda nebol schovaný v žiadnej zo svojich postáv?

Schovaný áno. Schovaný bol vo všetkých, ale netrčal ani z jednej... A mal rád všetky svoje postavy. Aj keď niektoré postavy sú pozitívne a iné negatívne, Shakespeare sa vedel pozrieť aj na negatívnu postavu tak, aby sme spoznali dôvody, prečo je vlastne taká.

Najznámejšia z jeho hier je Hamlet...

Hamlet sa dodnes považuje za jednu z najlepších hier, a pritom je celá politická. Navyše dopĺňa aj odpoveď na vašu otázku, aký bol Shakespeare. Táto hra je celá o prezumpcii nevinny. Hamlet bol demokrat a uznával človeka a priori za nevinného. Dokonca aj svojho strýka Claudia, ktorý zavraždil jeho otca. Mladý princ odmietal pomstiť otcovu smrť príliš rýchlo a najprv sa musel ubezpečiť, že je strýko skutočne vinný. Niekedy sa hovorí, že Hamlet bol váhavec, ale nebol. Len skúmal, ako to naozaj celé bolo. A skôr ako zabil strýka, chcel mať istotu. Nie je to teda hra pomsty, ale hra o prezumpcii nevinny. To je jeden zo základných kameňov demokracie. A taký bol Shakespeare. Demokrat!

Znalci hovoria, že v názve hry Hamlet, v mene jej hlavného hrdinu, je skrytá aj pietna spomienka na syna Hamneta.

Áno. Shakespeare sa v decembri 1582 (teda ako osemnásťročný) oženil s Anne Hathawayovou, dcérou farmára zo Shottery neďaleko Stratfordu. Bola od neho o osem rokov staršia. Ich prvé dieťa Susannu pokrstili 6. mája 1583 a dvojčatá Hamneta a Judith 22. februára 1585. Hamnet v roku 1596 ako jedenásťročný zomrel. Shakespeara – aj keď v tom čase žil v Londýne – to určite raniło a dôkazom toho nie je len alúzia Hamlet – Hamnet, ale napríklad aj Sonet 33, v ktorom sa hovorí:

*„Aj moje slnko svoju žiaru žiar
na moje čelo lialo zavčas rána,
no patrilo mi iba chvíľu, žiaľ,
a oddelila nás hmla nevídaná...“*

Keď Angličan vyslovuje slovo sun (slnko) znie to rovnako, ako keby vyslovoval slovo son (syn).

Zdroj: <https://kultura.pravda.sk/divadlo/clanok/391266-hamleta-napisal-demokrat-vychadza-z-prezumpcie-nevinny/>, upravené, krátené

18

Ako nazývame publicistický žáner, ktorý predstavuje text 2?

19

Na prázdnom mieste chýba meno jedného z najznámejších súčasných slovenských básnikov, prozaikov, dramatikov a prekladateľov.

Ako sa volá, okrem iného, autor literárnej predlohy filmovej rozprávky režiséra Juraja Jakubiska Perinbaba?

20

Zostavte niekoľko otázok, ktoré by ste sa vo fiktívnom interview opýtali Hamleta.

4 RIEŠENIE

1.	C
2.	A
3.	C
4.	B
5.	C
6.	A) Kam ma to vedieš? B) ja
7.	vo dne / zo svojich sfér – jedna z predložiek
8.	vzor stroj
9.	A) Nuž, počúvaj ma, počúvaj! Ak si mal, Hamlet, svojho otca rád. B) dlžeň, mäkčeň
10.	3 vety
11.	B
12.	A) dejstvo B) výstup
13.	B
14.	A
15.	A) rola B) paronymá
16.	dráma
17.	tvorivá úloha
18.	interview
19.	Ľubomír Feldek
20.	tvorivá úloha

POUŽITÉ ZDROJE:

LOMENČÍK, J., KÓNYOVÁ, E., LEDNICKÁ, A. a kol. Úspešná maturita. Slovenský jazyk a literatúra. Bratislava: Taktik 2019. 308 s. ISBN 978-80-8180-132-7.

PÉTERYOVÁ, O. a kol.: Zbierka úloh zo slovenského jazyka. Bratislava: Didaktis 1999. 192 s. ISBN 80-85456-48-6.